

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 28.09.2020
Kabul Tarihi / Date Accepted : 07.06.2021
Yayın Tarihi / Date Published : 15.09.2021

 <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-801378>

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMeye İLİŞKİN ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ

Sultan Selen KULA¹, Ömer Faruk AKBULUT²

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerilerinin belirlenmesidir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 97 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış “Çocuğa Şiddeti Önlemeye Yönelik Öneriler Formu” kullanılarak elde edilmiştir. Yazılı olarak elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddeti önleme konusundaki görüşleri sırasıyla en fazla aileye, politikaya, okul ve öğretmene, topluma, medyaya ve sanata ilişkindir. Ayrıca öğretmen adaylarının birçoğu çocuğa yönelik şiddeti önlemede ebeveynlere, öğretmenlere ve toplumun tüm üyelerine eğitim verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Hukuksal anlamda caydırıcı yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi görüşü birçok öğretmen adayı tarafından ifade edilmiştir. Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına, çocuğa yönelik şiddete ilişkin bilgi, beceri ve farkındalık kazandıracak derslerin ve eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, şiddet, önleme, öğretmen adayı, çocuğa şiddet

EXAMINATION OF PRE-SERVICE TEACHERS' SUGGESTIONS ON PREVENTION OF VIOLENCE AGAINST CHILDREN

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the suggestions of pre-service teachers' for preventing violence against children. The research is designed in a case study pattern, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 97 pre-service teachers studying at Kırşehir Ahi Evran University Faculty of Education and agreeing to participate in the research voluntarily. The data of the research is obtained by using the structured “Suggestions Form for Prevention of Violence Against Child” developed by the researchers. Written data are analyzed by the content analysis method. As a result of the research-, pre-service teachers' opinions regarding preventing violence against children consist mostly of concepts of family, politics, school and teacher, society, media, and art. In addition, most of the pre-service teachers state that training should be provided for parents, teachers, and all members of the society to prevent violence against children. -Many pre-service teachers express the opinion that deterrent legal arrangements should be realized. It is recommended that the education faculties provide the courses and training that will bring knowledge, skills, and awareness about violence against children to pre-service teachers.

Keywords: Child, violence, prevention, pre-service teacher, violence against children

¹ Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, selenyazgunoglu@windowslive.com, <https://orcid.org/0000-0002-1614-3431>

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, omerfaruk2540@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5152-8102>

1. GİRİŞ

Bir başkasına zarar verme davranışı olarak tanımlanan şiddet, geçmişten günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Son yıllarda küresel düzeyde insan haklarına yapılan vurgunun artmasıyla birlikte şiddet davranışını önlemeye yönelik çalışmaların önemi gittikçe artmıştır (Akbulut & Günaydın, 2020). Bu kapsamda ülkeler, sürdürdükleri politikalar ve bu doğrultuda geliştirdikleri eğitim programları aracılığıyla şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmada, şiddetin bir türü olan çocuğa yönelik şiddet ele alınmıştır.

Çocuğa yönelik şiddet; gelişimlerini henüz tamamlamamış ve yetişkinlere göre daha hassas bir yapıda olan 0-18 yaş arasındaki bireylere yönelik gerçekleştirilen ve maruz kalan çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda gelişimini olumsuz olarak etkileyen zarar verme davranışları olarak tanımlanmaktadır (Avcı, 2006; Dünya Sağlık Örgütü, 2002; Güleç vd., 2012; Şenol & Mazman, 2014). Çocuğa yönelik gerçekleştirilen bu şiddet davranışları fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel ve siber şiddet gibi farklı şekillerde gerçekleşebilmektedir (Taşar, 2019). Çocuğun fiziksel olarak hırpalanması sonucunda yaralanma tehlikesi ile karşı karşıya kalması veya yaralanması ile sonuçlanan şiddet durumuna fiziksel şiddet (Kara vd., 2004; Pelendecioğlu & Bulut, 2009; Pınar & Pınar, 2012; Taner & Gökler, 2004); benliğini olumsuz olarak algılaması ve kendisini yetersiz hissetmesi ile sonuçlanan şiddet durumuna psikolojik şiddet (Tıraşçı & Gören, 2007; Yeşilbaş, 2016); bir maddi kazanç kaynağı olarak görülmesi sonucunda çalıştırılması, dilendirilmesi veya paraya muhtaç bırakılması durumuna ekonomik şiddet (Şenol & Mazman, 2014; Tor, 2010); cinsel haz almak amacıyla kullanılması durumuna cinsel şiddet (Çeçen, 2007; Solmuş, 2005); bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla şiddete maruz kalması durumu ise siber şiddet (Korkmaz, 2016; Patchin & Hinduja, 2006) olarak ele alınmaktadır. Bu şiddet durumları tek başına görülmekle birlikte bazı durumlarda birden fazla şiddet türü aynı anda gerçekleşebilmektedir.

Çocuğa yönelik gerçekleştirilen bu şiddet durumları birbirinden farklılaşsa da hepsi çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal sağlıklarını olumsuz olarak etkilemekte ve çocukların şiddetin birer taşıyıcısı hâline gelmesine neden olabilmektedir (Savi Çakar, 2018). Çocukların şiddete maruz kalmalarının veya tanık olmalarının gelişim alanlarını olumsuz olarak etkilediği bilinmektedir. Araştırmalar, çocukların şiddet sonucu akranlar ve ebeveynle iletişimde azalma, uyku bozuklukları, antisosyal davranışlar, akademik problemler, özgüven kaybı, korku tepkileri, depresyon ve intihar gibi önemli sorunlar yaşayabileceklerini göstermektedir (Aktepe, 2009; Bulut, 2008a; English vd., 2003; Fantuzzo & Mohr, 1999; Güleç vd., 2012; Hyman vd., 1998; Moylan vd., 2010; Phillips, 2012; Shanock, 1997; Taner & Gökler, 2004; Yanık & Özmen, 2002; Yılmaz Sarıkın, 2012). Bu araştırmalar, çocuğa uygulanan şiddetin çocuğun hem şimdiki yaşamını hem de gelecek yaşamını olumsuz olarak etkilediğini göstermektedir. Bu bağlamda, çocuğa yönelik şiddeti önlemek için yürütülecek çalışmaların çocukların ruh sağlığı açısından önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir (Bulut, 2008b; Lök vd., 2016).

Şiddetin ortaya çıkış nedenleri ve bu durumun çocuklar üzerindeki etkileri çok boyutludur. Bu nedenle çocuğa şiddeti önlemeye yönelik çalışmalar farklı disiplinlerin bir arada çalışması ile mümkün olabilmektedir. Bu kapsamda; sağlık çalışanlarının, hukukçuların, öğretmenlerin, sosyal çalışmacıların, psikologların, psikolojik danışmanların ve bürokratların birlikte çalıştığı disiplinler arası araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Çubukçu & Dönmez, 2012; Öğülmüş, 2006; Uzbaş, 2009). Bu çalışmada eğitim kurumlarında görev alacak olan öğretmen adaylarının görüş ve önerileri araştırmanın odak noktasını oluşturmuştur. Çünkü çocukların okulla tanışmasıyla birlikte okullar, yaşamlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri bir mekân hâline gelmektedir (Yavuzer, 2011). Çocukların gelişimlerinin önemli bölümleri okul ortamında gerçekleşmektedir. Ayrıca çocukların okulda öğretmenleriyle kurdukları ilişkiler yaşamlarını da şekillendirebilmektedir. Öğretmenler çocukların yaşamlarının şekillenmesinde, sorunlarının ortaya çıkarılmasında ve çözüme kavuşturulmasında önemli bir konumda yer almaktadırlar (Aviles vd., 2006; Öğülmüş, 2006; Yeşilyaprak, 2016). Ayrıca öğretmenler çocukların yaşadıkları şiddet durumlarının farkına varıp gerekli müdahale hizmetlerini başlatmada rol oynamaktadırlar. Aynı zamanda okullarda şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalar yürütülebilmektedir (Çubukçu & Dönmez, 2012; Dereobalı vd., 2013; Yavuzer, 2011). Bu araştırmanın çalışma grubunu yakın gelecekte öğretmenliğe başlayacak olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddete duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koyan araştırma sonuçları bulunmaktadır (Gemiksiz vd., 2019; Kula & Akbulut, 2020). Öğretmen adaylarının şiddet davranışlarına yönelik duyarlılıkları arttıkça, şiddete tepki gösterme oranları artabilmektedir (Kula & Akbulut, 2020, 2021). Dolayısıyla çocuğa yönelik şiddete ilişkin yüksek duyarlılık düzeylerine sahip öğretmen adaylarının, çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerilerinin uygulayıcılara, ailelere, program geliştirme uzmanlarına ve politika yapıcılara yol göstereceği düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerilerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada “Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerileri nelerdir?” problem cümlesine yanıt aranmıştır.

1.2. Araştırmanın önemi

Şiddet, geçmişten günümüze farklı şekillerde gerçekleştirilen toplumsal bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde çocuğa yönelik şiddet ve istismar haberlerinin yaygınlaşması bu konu ile ilgili önleyici ve koruyucu temelli çalışmaların önemini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda meslek yaşamlarında çocuklarla çalışacak olan öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerilerinin incelenmesinin yürütülecek önleme çalışmalarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmada, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerileri incelenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Araştırma, tarama modelinde olup nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle tasarlanmıştır. Durum çalışması deseni, durumların anlaşılır biçimde belirli bağlamda değerlendirilmesini amaçlamaktadır (Yin, 2017). Bu desende gerçek yaşam olayları bütüncül biçimde ele alınmakta ve yakından detaylı olarak incelenmektedir (Creswell, 2020; Zainal, 2007). Durum çalışması deseni; durumu tanımlamak, desene uygun türü belirlemek ve kuramı kullanmak olmak üzere üç temel adımdan oluşmaktadır (Yin, 2017). Bu çalışmada çocuğa yönelik şiddet bir durum olarak belirlenmiştir. Bu durumun bütüncül olarak tek durum deseni ile incelenmesi tasarlanmıştır. Elde edilen bulgular çocuğa şiddet ve şiddeti önleme yolları ile ilgili literatür çerçevesinde kuramsal olarak ele alınmıştır.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 97 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır (Patton, 1990). Ölçüt örnekleme yönteminde araştırma için önemli olduğu düşünülen ölçütler belirlenerek çalışma grubu oluşturulmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt olarak, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin belirli donanımda olması istenmiştir. Çocuğa yönelik şiddete ilişkin belirli bir farkındalık düzeyine bu şartla erişebilecekleri düşünülmüştür. Bu amaçla öğretmen adaylarının 3. veya 4. sınıf olmaları tercih edilmiştir. Çalışma grubuna, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 3. veya 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından araştırmaya katılmaya gönüllü olanlar seçilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının özellikleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarına İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Erkek	30	31.00
	Kadın	67	69.00
	BÖTE*	16	16.50
	Fen Bilgisi Eğitimi	16	16.50
Anabilim Dalı	Sınıf Eğitimi	21	21.65
	Sosyal Bilgiler Eğitimi	11	11.34
	PDR**	16	16.50
	Türkçe Eğitimi	17	17.50
Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni Okuma Durumu	Evet	27	27.84
	Hayır	70	72.16
Çocuklarla İlgili Seminerlere Katılma Durumu	Evet	47	48.45
	Hayır	50	51.55
TOPLAM		97	100

*Bilgisayar Öğretimi ve Teknolojileri Eğitimi, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 30’u (%31) erkek, 67’si (%69) kadındır. Bu öğretmen adaylarının 16’sı (%16.50) Bilgisayar Öğretimi ve Teknolojileri, 16’sı (%16.50) Fen Bilgisi Eğitimi, 21’i (%21.65) Sınıf Eğitimi, 11’i (%11.34) Sosyal Bilgiler Eğitimi, 16’sı (%16.50) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ve 17’si (%17.50) Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 27’si (%27.84) Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni okumuşken 70’i (%72.16) okumamıştır. Son olarak araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 47’si (%48.45) çocuklarla ilgili seminerlere katılmışken 50’si (%51.55) katılmamıştır.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış “Çocuğa Şiddeti Önlemeye Yönelik Öneriler Formu” kullanılarak elde edilmiştir. Bu form, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmen adaylarının özelliklerini belirlemeye yönelik soruların yer aldığı kişisel bilgi formu yer almaktadır. Öğretmen adaylarına bu formun ikinci bölümünde “Sizce, çocuklara yönelik şiddeti önlemek için neler yapılmalıdır?” sorusu yöneltilerek onların çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerileri alınmıştır. Veri toplama aracı geliştirilirken çocuğa yönelik şiddet literatürü taranmıştır. Öğretmen adayları ile çocuğa yönelik şiddet konusundaki duyarlıklarına ilişkin farklı görüşmeler de yapılmış ve bu görüşmeler sonrasında şiddeti önlemeye ilişkin veri toplama aracı oluşturulmuştur. Oluşturulan taslak formun kapsam geçerliğini sağlamak için, rehberlik ve psikolojik danışma alanında çalışan iki akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda forma son şekli verilmiştir.

2.4. Verilerin analizi

Veriler, katılımcılardan yazılı olarak elde edilmiştir. Veri toplanması sırasında katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış ve çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Verilerin toplanma süresi 10-15 dakika arasında değişim göstermiştir. Araştırmaya katılan tüm katılımcılar gönüllü olarak sürece dâhil olmuşlardır.

Elde edilen yazılı dokümanlar içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma verileri belirli tema, alt tema ve kodlar aracılığıyla kategorize edilmiştir. Bu kodlama ve kategorizasyon yoluyla anlamlı bir bütüne ulaşılması planlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının adı ve sırası kısaltılarak “ÖA1...ÖA97” şeklinde kodlanmıştır.

2.5. Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği

Araştırmada geçerliği sağlamak için verilerin ilişkili olduğu durum, bağlam dikkate alınmış ve bulgular buna göre yorumlanmıştır. Ayrıca yöntem bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analiz süreçleri tüm adımlarıyla ayrıntılı olarak raporlaştırılmıştır (Creswell, 2015; Lincoln & Guba, 2013). Güvenirliği artırmaya yönelik, verilerin analizi sırasında araştırmacıların bireysel olarak yaptıkları kodlamalar, bir araya gelinerek karşılaştırılmış ve kodlar üzerinde değişiklik yapılarak fikir birliğine varılması sağlanmıştır. Araştırmada araştırmacı rollerinin açıkça belirlenmesi ve detaylı olarak ifade edilmesi güvenilirliği artırmaya yönelik alınan önlemlerden bir diğeridir (Miles & Huberman, 1994). Bu araştırmada araştırmacılar aynı zamanda veri toplama araçlarının uygulayıcısı olarak araştırmanın tüm süreçlerinde aktif rol almışlardır. Katılımcılara araştırmanın konusunu ve amacını açıklamışlardır.

2.6. Araştırmanın etik izni

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 05/06/2020

Etik değerlendirme belgesi sayı ve numarası: 78968926-755.02.06

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerilerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerileri “aile, politika, toplum, okul-öğretmen, medya ve sanat” olmak üzere altı alt temada gruplandırılmıştır. Bu alt temalara ilişkin yanıtların frekansları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 2.

Çocuğa Şiddeti Önlemede Alt Temaların Frekansları

Tema	Alt Temalar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Aile	76
	Politika	65
	Okul-Öğretmen	53

Tablo 2 (devamı).*Çocuğa Şiddeti Önlemede Alt Temaların Frekansları*

Tema	Alt Temalar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Toplum	51
	Medya	14
	Sanat	5

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede en fazla sırasıyla aile, politika, okul ve öğretmen, toplum, medya ve sanat bağlamında görüşlere yer verdikleri görülmektedir.

Öğretmen adaylarının, çocuğa yönelik şiddeti önlemede ailelere önerilerine ilişkin tema, alt tema ve kodlara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3.*Çocuğa Şiddeti Önlemede Aileye İlişkin Öneriler*

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Aile	Farkındalık sağlayan eğitim alma	59
		Çocukla etkili iletişim	9
		Sosyoekonomik şartların iyileştirilmesi	4
		Çocuğa şiddete karşı koymayı öğretme	1
		Empati eğitimi alma	1
		Çocuklara örnek davranış sergileme	1
		Çocukları iyi insan olarak yetiştirme	1

Öğretmen adayları, çocuğa yönelik şiddeti önlemek için ailelerin şiddete ilişkin farkındalıklarını, bilgi ve becerilerini artırıcı eğitimlerin düzenlenmesini önermişlerdir. Bu eğitimlerin seminer veya konferans tarzında bilimsel ve bilgi verici olmasını gerektiğini vurgulamışlardır. Örneğin ÖA4 kodlu öğretmen adayı, *“Ailelere yönelik bu konuda düzenli seminerler verilebilir. Toplumda ne gibi hareketlerin şiddetten sayılabileceğine dair bilgilendirme yapılabilir.”* diyerek hangi davranışların şiddet olduğu ile ilgili ailelerin bilgilendirilmesini önermektedir. ÖA6 kodlu öğretmen adayı ise *“...Eğitimin de bu konuda daha faydalı olabileceğini düşünüyorum. Ailelere çocukların hata ve yanlış yaptığı davranışlar karşısında nasıl tepkiler vermeleri gerektiği gibi çocuklarıyla olumsuz durumlar yaşandığında nasıl iletişim kurlmaları gerektiğini gibi eğitimlerin yararlı olabileceğini düşünüyorum.”* ifadesinde görüldüğü üzere ailelerin şiddet uygulamak yerine, kullanabilecekleri sağlıklı davranış kontrol yöntemleri bilmelerinin çocuğa yönelik şiddeti azaltacağını düşünmektedir. Bu bağlamda eğitim içeriklerinin düzenlenmesini önermektedir. ÖA32 kodlu öğretmen adayı *“Ailelere daha fazla eğitim verilmelidir. Şiddet daha çok aileden başlamaktadır. Bu durumun önüne geçmek için önlemler alınmalıdır. Bu önlemler ailelerin eğitimleri ile başlamalıdır.”* sözleriyle şiddetin ailede başladığını vurgulamakta ve bu nedenle de ailenin bu konudaki eğitimine önem vermektedir. Benzer biçimde ÖA48 kodlu öğretmen adayı *“Toplumun en küçük yapı taşı ailedir. Anne babalarını eğitmeyen bir toplum geleceğin ışığı, güneşi, yıldızı olan çocuklar için hiçbir şey yapamaz. Yani anne baba eğitilmeden çocuğa yönelik şiddet hiçbir zaman azaltılamaz. Ve çocuk da buna paralel olarak şiddete eğilimli olur. Daha çok seminerler, konferanslar düzenlenmelidir.”* sözleriyle çocukları geleceğin aydınlatıcıları olarak metaforlaştırmış ve çocuğa yönelik şiddeti azaltabilmenin temel koşulu olarak aile eğitimini ifade etmiştir. ÖA67 kodlu öğretmen adayı görüşlerini *“Ben bu konuda en etkili çözümün evlilik öncesi eğitimler olduğunu düşünüyorum. Eşler evlenmeden önce devlet tarafından verilen anne-baba eğitim programına katılmaları ve bu programdan aldıkları sertifika ile evlenmeleri gerektiğini düşünüyorum.”* şeklinde ifade etmiş, ailelerin evlilik öncesinde bir programa dâhil olarak eğitim almalarını önermiş ve hatta bunu evlenebilmenin bir ön şartı olarak yasalaştırmayı dile getirmiştir. Böylece her ebeveyn adayının mutlak bir eğitimden geçmesini sağlamayı düşünmektedir.

Öğretmen adayları, çocuğa yönelik şiddeti azaltabilmek için ailelerin çocukları ile etkili iletişim kurmasını önermektedir. Bu iletişimi aile-çocuk etkinliklerini düzenleyerek sağlamanın mümkün olabileceğini ifade etmektedirler. Aile ve çocuk arasındaki bu etkili iletişim sürecinin şiddeti ortadan kaldırabileceğini düşünmektedirler. Örneğin ÖA26 kodlu öğretmen adayı *“Ailelerin bu konuda daha bilinçli hale gelmeleri için eğitimler düzenlenmelidir... Çocukların dinlenip, önemsenmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü onlar çok değerli ve bu ülkenin geleceğidir.”* sözleriyle ailelerin çocukları dinlemesinin önemi üzerinde durmaktadır. Benzer biçimde ÖA94 kodlu öğretmen adayı *“Aileler ve öğretmenlere yönelik konferanslar çocuk nasıl yetiştirilir ve çocuk ile nasıl iletişim kurulur gibi konferanslara katılarak bu hassas konuda bilgilendirilmelidir.”* diyerek iletişimin bu süreçteki önemine değinmektedir.

Öğretmen adaylarının ailelerin sosyal ve ekonomik şartlarının iyileştirilmesinin çocuğa yönelik şiddeti azaltabilecek bir etken olduğunu düşündükleri görülmektedir. Ailelerin kültürel, sosyal ve ekonomik bakımdan yüksek düzeylere erişmesinin sağlanmasını önermektedirler. ÖA39 kodlu öğretmen adayı *“Ailenin ekonomik*

düzeyi ve kültürde şiddet üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum. Bu konuda düzenlemeler yapılması önemlidir.” sözleriyle bu durumun altını çizmiştir.

Bazı öğretmen adayları, ailelerin çocuklarına şiddete karşı koyma yollarını öğretmelerini önermişlerdir. Böylece çocuğun, kendisine şiddet uygulandığı zaman buna karşı koyabileceğini düşünmüşlerdir. Bir diğer öneri olarak ailelerin empati ile ilgili eğitimler alması sayılabilir. Çocuğu ile empati kurabilen ailelerin çocuklarına daha az şiddet uygulama veya şiddet uygulamama eğiliminde olabilecekleri düşünülmüştür. Öğretmen adaylarına göre çocukların şiddete şahit olmaması, öfkelenildiği zaman şiddete başvurmayı öğrenmemesi konularında da ailelerin büyük rolü bulunmaktadır. Bu nedenle ailelerin çocuklarına örnek oluşturacak davranışlar sergilemelerini ve onları iyi birer insan olarak yetiştirmelerini önermektedirler.

Öğretmen adaylarının, çocuğa yönelik şiddeti önlemede politikaya dair önerilerine ilişkin tema, alt tema ve kodlara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4.

Çocuğa Şiddeti Önlemede Politikaya İlişkin Öneriler

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Politika	Caydırıcı hukuksal yaptırımlar	46
		Şiddeti önleyici eğitim programlarının geliştirilmesi	4
		Çocuk haklarının güvence altına alınması	4
		Toplumsal refah düzeyini artırma	3
		Yerel düzeyde bilinçlendirme etkinlikleri	3
		Şiddet gören çocuklara ve yakınlarına psikolojik destek hizmeti sağlama	2
		Kamu kuruluşlarında düzenli eğitimler	2
		Pedagog sayısının artırılması	1

Öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddeti önlemek için politika bağlamında öncelikli olarak caydırıcı ve ağır hukuksal cezaların düzenlenmesini önermektedirler. Örneğin ÖA6 kodlu öğretmen adayı, “*Şiddetin her türlüüne yönelik ceza yaptırımların yetersiz olduğunu düşünüyorum. En ağır cezalandırmaların daha caydırıcı olacağına inanıyorum.*” sözleriyle her türlü şiddete yönelik cezanın yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Cezaların ağırlaştırılmasının şiddet uygulayan bireylerde caydırıcı etkisinin olacağını düşünmektedir. ÖA47 kodlu öğretmen adayı ise “*Şiddet gösteren ailelere ağır yaptırımlar uygulanmalı gerekiyorsa çocuklar ellerinden alınmalıdır.*” diyerek çocuğa şiddet gösterenin ailenin kendisi olduğu durumlarda, çocukların o ailelerden alınmasının caydırıcı bir ceza olacağını ifade etmektedir. Ailenin çocuğa şiddet uyguladığı durumlara ilişkin olarak ÖA62 kodlu öğretmen adayı da “*Aileleri tarafından şiddet uygulanan kişilerin çocukları ellerinden alınmalıdır. Sevgi bilmeyen insan kıymet bilmez. Kaybetmeyen insan değer bilmez. İyi bir şeyler istiyorsak sert yaptırımlar olmalıdır.*” şeklindeki ifadeyle çocuğun o aileden alınmasının etkili olacağını savunmaktadır. Cezai yaptırımlarla ilgili olarak, para cezası veya hapis cezası uygulanması da farklı öneriler arasında bulunmaktadır.

Öğretmen adaylarının politika ile ilişkili önerileri değerlendirildiğinde bazı görüşlerin eğitim alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Örneğin ÖA81 kodlu öğretmen adayı “*Çocuklara yönelik şiddetin önüne geçebilmek için ilk önce eğitim sistemimizi gözden geçirmeliyiz çünkü bu konuda bilinçli bireyler yetiştirdiğimize inanmıyorum. Bu konuda devletimizin harekete geçerek öğretim programlarında değişiklikler yapmalı, gerekirse öğretmenlerimiz bu konuda daha çok bilinçlendirilmelidir.*” sözleriyle eğitim programlarında şiddeti önlemeye ilişkin planlamaların yapılmasını önermektedir. Benzer görüşlerle şiddeti önleyici eğitim programlarının derslere entegre edilmesi öğretmen adayları tarafından önerilmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları çocuk haklarının toplumun tüm kesimlerine öğretilmesi konusunda görüş bildirmişlerdir. Çocuk haklarının hem öğretilmesi hem de yasal olarak güvence altına alınması önerilmektedir. Örneğin ÖA88 kodlu öğretmen adayı “*Çocuk haklarını herkese öğretilmelidir. Okullarda eğitimler ve projeler aracılığıyla bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Çocuğun değeri anlaşılmalıdır. Çocuğa şiddet uygulamalarına karşı sert yasalar çıkartılmalıdır ve çocukların hakları korunma altına alınarak uygulanmaya koyulmalıdır.*” sözlerinde belirttiği yollarla çocuğa şiddetin önlenilebileceğini düşünmektedir.

Öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddetin aynı zamanda toplumun ekonomik şartları ile de ilişkili olabileceğini düşünmektedirler. Bu bağlamda toplumsal refah düzeyinin artırılmasının çocuğa yönelik şiddeti önlemede etken olacağı görüşündedirler. Bunun yanı sıra belediye, muhtarlıklar gibi yerel düzeydeki yönetim kademesinin seminer, afiş hazırlama gibi etkinliklerle şiddeti önlemede rol alması önerilmektedir. Öğretmen adayları bir müdahale programı olarak şiddet gören çocuklara ve yakınlarına psikolojik destek hizmeti sağlamanın şiddeti önlemede önemli bir adım oluşturabileceğini düşünmektedirler. Bir diğer öneri olarak kamu kurumlarında şiddeti önlemeye ilişkin düzenli eğitimler verilmesinin ve ülke genelindeki pedagog sayısının artırılmasının etkili olacağını ifade etmektedirler.

Öğretmen adaylarının, çocuğa yönelik şiddeti önlemede topluma dair önerilerine ilişkin tema, alt tema ve kodlara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5.
Çocuğa Şiddeti Önlemede Topluma İlişkin Öneriler

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Toplum	Farkındalık sağlayan eğitim alma	39
		Sosyal sorumluluk projeleri	5
		Toplum ruh sağlığı destek hizmetleri	5
		Problemlere şiddetsiz çözüm yolları	2

Öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddeti önlemek için toplumsal bağlamda öncelikli olarak bilinçlendirici, farkındalık oluşturan eğitimlerin önemi üzerinde durmuşlardır. ÖA14 kodlu öğretmen adayı “*Toplumun çocuklar hakkında bilgilendirilmesi, çocuk gelişimiyle ilgili zorunlu seminerler vererek çocukların şiddet görmeleri önlenir.*” şeklinde ifade edilerek çocukları ve onların dünyasını tanıttak seminerler verilmesini önermektedir. Benzer biçimde ÖA33 kodlu öğretmen adayı da “*Çocuklara yönelik yapılan şiddetlerde çocuk üzerindeki etkilerini fiziksel ve ruhsal olarak ortaya çıkarabilecek olumsuz durumları eğitim ile beraber konferanslar, seminerler ile birlikte toplumun tüm kesimlerine anlatılmalıdır.*” sözleriyle bu durumu ifade etmiştir. Bir çocuk için şiddetin ne anlama geldiğinin, şiddetin çocukta bıraktığı fiziksel, kişisel ve psikolojik izlerin seminer, konferans tarzında bilgilendirici etkinliklerle toplumun tüm kesimlerine anlatılmasını önermektedir. ÖA68 kodlu öğretmen adayı “*Şiddeti engellemenin en etkili yolunun eğitim ile olacağına inanıyorum. Hukuki yaptırımların etkili olabileceğiyle ilgili tereddütler yaşıyorum. Toplumumuz itaat-ceza evresini yoğun olarak yaşadığı için otorite figürü ortadan kalktığı her ortamda, ceza almayacağına inandığında şiddet davranışlarını yine göstereceği kanaatindeyim. Bu sebepten ötürü eğitimin bu önleme hizmetlerinde önemli olduğunu düşünüyorum. Ebeveynler, öğretmenler, toplumdaki bütün bireylerin şiddet eğilimlerini en aza indirmek için eğitimler düzenlenmelidir.*” diyerek toplumsal farkındalığı sağlamak için eğitimin önemi üzerinde durmuştur. Öğretmen adayları genel olarak toplumsal tüm kesimlere şiddetin problemleri çözmek için bir yol olmadığının eğitim yoluyla aktarılmasını önermektedirler.

Öğretmen adayları toplumsal bağlamda bir diğer öneri olarak çeşitli sosyal projeler yürütülmesini saymaktadırlar. Bu projelerin çocuğa değer verilmesini, şiddetin çözüm olamayacağının öğrenilmesini ve toplumsal bilinçlenmeyi sağlayabileceğini ifade etmişlerdir.

Şiddeti önlemede önemli bir diğer önerinin psikolojik destek noktasında olduğu görülmüştür. Çocuklara şiddet uygulayan fertlerin mutlaka psikolojik destek almasının ve rehabilite edilmesinin gerekli olduğu ifade edilmiştir. Örneğin ÖA75 kodlu öğretmen adayı “*Toplum fertleri yeniden rehabilite edilmeli; yaygın ve kalıplaşmış inançlar, toplumda iyileştirme sağlanabilmesi için yeniden çerçevelendirilmelidir. Bunun için aile sağlık merkezleri gibi aile psikoterapi hizmetleri sunulmalıdır.*” diyerek bu öneriyi ifade etmiştir. Bunun yanı sıra toplumsal bağlamda problemleri şiddetsiz çözümlerle çözmek yollarını fark etmenin ve bunu alışkanlık hâline getirmenin şiddeti önlemede önemli olacağını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının, çocuğa yönelik şiddeti önlemede okul ve öğretmene dair önerilerine ilişkin tema, alt tema ve kodlara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6.
Çocuğa Şiddeti Önlemede Okul ve Öğretmene İlişkin Öneriler

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Okul- Öğretmen	Öğretmenlerin şiddet konusunda eğitilmesi	20
		Aile ve çocuklara yönelik eğitimler düzenlenmesi	15
		Çocuklarla etkili iletişim	5
		Öğretmenlik mesleğine uygun bireylerin istihdamı	2
		Şiddeti fark etme	2
		Çalışan ruh sağlığı destek hizmeti	2
		Şiddete tepki gösterme	1
		Öğretmenlere empati eğitimi	1
		Aile eğitim okulları	1
		Bireysel farklara saygı	1
		Problemlerin nedenlerini irdeleme	1
		Çocukların okul rehber öğretmene erişimi	1
		Çocuk haklarını bilme	1

Öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddeti önlemek için okul ortamı ve öğretmenler bağlamında sıklıkla eğitime vurgu yapmışlardır. Örneğin ÖA84 kodlu öğretmen adayı “*Öğretmenler şiddetin kusuru artırıcı olduğunu,*

cezanın, şiddetin doğruyu göstermediği, istenmeyen durumun bir süreliğine önlediğini öğrenmelidirler.” sözleriyle öğretmenlerin şiddetin bir çözüm olmadığı konusunda eğitilmesinin önemi üzerinde durmuştur. Eğitim ortamında çalışan tüm personelin çocuğa yönelik şiddete ilişkin eğitimler almasının farkındalıklarını artıracığı düşünülmekte ve bu nedenle seminer, konferans gibi etkinliklerle eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir. Okul personeli ile birlikte velilere ve çocuklara yönelik bilgilendirici ve farkındalık uyandıran eğitimler verilmesi önerisi de öğretmen adayları tarafından dile getirilmiştir. Bu düşüncüyü ÖA72 kodlu öğretmen adayı “*Velilere yönelik şiddetin etkisiz bir yöntem olduğunu ve şiddetin yerine daha sağlıklı problem çözme ve davranış düzenleme stratejilerinin öğretildiği eğitimler verilmelidir.*” diyerek ifade etmiştir. Öğretmen adayları velilerin yanı sıra çocukların da şiddet konusunda bilgi sahibi olmasını sağlamayı önermektedirler. Örneğin ÖA78 kodlu öğretmen adayı “*İlkokullarda sınıf ortamında çocuklara yönelik şiddet hakkında daha fazla eğitim verilebilir. Bu şekilde şiddete uğrayan çocuk ne yapacağını bilebilir.*” diyerek çocukların şiddet görme durumunda ne yapacağını bilmesinin önemi üzerinde durmuştur.

Çocuklarla gün boyu etkileşim hâlinde olan öğretmenlerin etkili iletişim yollarını kullanması önemsenmektedir. ÖA94 kodlu öğretmen adayı “*Aileler ve öğretmenlere yönelik konferanslar çocuk nasıl yetiştirilir ve çocuk ile nasıl iletişim kurulur gibi konferanslara katılarak bu hassas konuda bilgilendirilmelidir.*” ve ÖA42 kodlu öğretmen adayı “*Öncelikle iletişim üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Şiddetin en büyük sebebi iletişimsizliktir. İletişimi etkili bir şekilde kullanamayan bireyler daha fazla şiddet eğilimi gösterdiği kanaatindeyim. Güçlü iletişim insanları çözüme götürür. Bireyler karşılıklı birbirlerine saygı ve anlayış göstermeyi öğrenirse şiddet azalabilir.*” sözleriyle şiddetin temel sebeplerinden birinin etkili iletişim yollarını bilmemek ve kullanmamak olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları, okullarda çocuğa yönelik şiddet olaylarını veya şiddet olaylarına kayıtsız kalan öğretmenleri düşünerek mesleğe seçilen öğretmenlerin mutlaka bu mesleğe uygunluğu bakımından elemeyi geçirmesini önermektedirler. Örneğin bu düşüncüyü ÖA35 kodlu öğretmen adayı “*Öğretmenlik mesleğini herkes yapamaz. En başta fakülteye alınmadan öğretmenler seçilmelidir. Çocuğu seven kişiler bu mesleği yapmalıdır. Çocuklarda ilerde yetişkin olacak sonuçta o yüzden onlara da bu konuda iyi eğitim verilmelidir.*” ifadeleriyle dile getirmiştir.

Öğretmen adayları, öğretmenlerin şiddet gören çocukları fark etmeleri ve şiddeti fark ettikleri zaman bu duruma tepki göstermeleri, kayıtsız kalmamaları konularında bilinçlendirilmelerini önermektedirler. Eğer şiddeti uygulayan kişi bir eğitimci ise bu durumda çalışanlara yönelik psikolojik destek hizmetleri sunulmasını önermektedirler. Öğretmen adayları, öğretmenlerin çocuklarla empati kurabilmelerini, bireysel farklılıklara saygı gösterebilmelerini, çocuk haklarını tanımlarını ve problem çözme becerilerini kullanabilmelerini beklemektedirler. Bu doğrultuda öğretmenlerin gerekli eğitimlerden geçmesi önerilmektedir. Öğrencilerin, okullarda okul rehber öğretmenlerine rahatça ulaşip onlarla iletişim kurabilmelerini sağlayacak ortamlar geliştirilmesi diğer önerilerden biridir.

Öğretmen adaylarının, çocuğa şiddeti önlemede medya araçlarına dair önerilerine ilişkin tema, alt tema ve kodlara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7.

Çocuğa Şiddeti Önlemede Medyaya İlişkin Öneriler

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Medya	Bilinçlendirici kamu spotları	6
		Bilgi veren yayın/programlar	5
		Şiddet içerikli yayın/videoların engellenmesi	2
		Sosyal medya desteği	1

Öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddeti önlemek için medya bağlamında sıklıkla toplumu bilinçlendirmeye yönelik çocuğa şiddeti önlemeye ilişkin kamu spotlarının önemi üzerinde durmuşlardır. Örneğin ÖA49 kodlu öğretmen adayı “*Çocuğun toplumdaki yerini, önemini, masumluğunu anlatacak reklamlar, kamu spotları kitle iletişim araçlarında yaygınlaştırılmalıdır.*” diyerek çocuğa şiddeti önlemede kamu spotlarının etkili olabileceğinin altını çizmiştir. Benzer biçimde şiddet, çocuk ve çocuk hakları konusunda halkı bilgilendiren yayın ve programların bu sorunun çözümünde rol oynaması önerilmektedir. Toplumsal olarak kişileri şiddete özendiren, çocukların da şiddete şahit olmasına neden olan şiddet içerikli yayınların ve videoların kaldırılması, engellenmesi veya yasaklanması önerilmektedir.

Öğretmen adaylarının, çocuğa şiddeti önlemede sanatla ilgili önerilerine ilişkin tema, alt tema ve kodlara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8.*Çocuğa Şiddeti Önlemede Sanata İlişkin Öneriler*

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Çocuğa Şiddeti Önleme	Sanat	Farkındalık oluşturan tiyatro	2
		Farkındalık oluşturan film	2
		Farkındalık oluşturan kısa film	1

Öğretmen adayları, şiddete yönelik farkındalık oluşturacak sanatsal etkinliklerin çocuğa yönelik şiddetin önlenmesinde rol oynayacağını düşünmektedirler. Tiyatro, sinema ve kısa filmler aracılığıyla toplumun bilinçlendirilmesini önermektedirler.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerileri bütüncül bir bakış açısıyla incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede sırasıyla en fazla aileye, politikaya, okul ve öğretmene, topluma, medyaya ve sanata ilişkin önerilerinin yer aldığı görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının birçoğu çocuğa yönelik şiddeti önlemede ebeveynlere, öğretmenlere ve toplumun tüm üyelerine yönelik eğitimler gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Hukuksal anlamda caydırıcı yasal düzenlemelerin de gerçekleştirilmesi görüşü birçok öğretmen adayı tarafından dile getirilmiştir. Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede "eğitim" faktörünün önemini vurgulaması önemlidir. Bu durum öğretmen adaylarının üniversite eğitimi sırasında ve meslek yaşamlarında çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin eğitimler almaya ve kendilerini geliştirmeye eğilimli olabilecekleri yönünde yorumlanabilir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2014) tarafından yürütülen "Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi" projesinde çocuğa yönelik şiddeti önlemede ailenin, okulun, politikanın ve medyanın önemli birer faktör olduğu savunulmuş ve bu faktörlere yönelik somut çalışmalar yürütülmüştür. Bu araştırmada öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin görüşlerinin aile, politika, okul ve öğretmen, toplum, medya ve sanat alt boyutlarının oluşması Ekolojik Kuram çerçevesinde yorumlanabilir. Çünkü çocuğa yönelik şiddet çok boyutlu bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır (Yavuzer, 2011). Bu açıdan çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin yürütülecek çalışmaların da tüm paydaşların bir araya gelerek çaba göstermesiyle gerçekleşebileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bronfenbrenner (1989) tarafından geliştirilen Ekolojik Kuram, bir çocuk yetiştirmenin tüm toplumun görevi olduğunu savunmaktadır. Bu kapsamda Ekolojik Kuram bireylerin yaşamlarına etki eden organizma, mikrosistem, mesosistem, eksosistem, makrosistem ve kronosistem olmak üzere altı alt sisteme vurgu yapmıştır (Bronfenbrenner, 1989). Bu kapsamda bireyin kendisini ve kendisine ait özelliklerini içeren katman organizma; bireyin aile ve arkadaşları gibi yakın çevresinde bulunan kişilerle olan etkileşimlerini içeren katman mikrosistem; mikrosistemde yer alan birimlerin birbirleriyle ilişkilerini içeren katman mesosistem; medya araçları, politikalar ve hukuki düzenlemeleri içeren katman eksosistem; toplumsal normlar, kültürel değerler ve din gibi faktörleri içerisine alan katman makrosistem ve önceki tüm katmanları kaplayan en dış katman ise kronosistem olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2010; Gençtanırım, 2015; Şimşek vd., 2020). Dolayısıyla bu yaklaşım çerçevesinde yürütülecek çalışmalarda çocuğa yönelik şiddet toplumun tüm üyelerinin çaba göstermesiyle önlenebilecek bir durum olarak ele alınmaktadır.

Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede en fazla aileye yönelik önerilerinin olduğu görülmüştür. Aile içerisinde de en fazla anne ve babalara yönelik farkındalık sağlayıcı bilgilendirmelerin yapılması gerektiğini savunmuşlardır. Öğretmen adayları şiddetin genellikle aile içerisinde başlayan bir olgu olduğunu ve bu yüzden aile içerisinde anne ve babalara yönelik yürütülecek ebeveyn-çocuk iletişimi bağlamındaki eğitimlerin ve bilgilendirmelerin şiddeti önlemede önemli bir paya sahip olabileceğini düşünmektedirler. Bununla birlikte aile içerisinde ebeveynlerin çocuk ile iletişimlerini güçlü tutmaları, çocuğa iyi örnek olabilmeleri ve empatik olabilmeleri gibi çeşitli durumların da çocuğa yönelik şiddeti önlemede önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu bakış açısı ve önerileri literatür ile de desteklenmektedir. Aile, çocuğun dünyaya gelmesiyle birlikte ilk etkileşim kurduğu ve ihtiyaçlarının karşılandığı bir kurumdur. Çocuğun gelişim sürecinde aile ile ilişkileri psikolojik ve sosyal gelişimi açısından önemlidir. Bu süreçte çocuğun ailesiyle kurduğu iletişim gelecek yaşamının temellerini oluşturabilmektedir (Hamarta vd., 2016; Pelendecioğlu & Bulut, 2009). Çocuklarının gelişim sürecinde ebeveynler, şiddeti bir davranış değiştirme mekanizması olarak görebilmektedirler (Şimşek vd, 2004). Sosyal öğrenme kuramının önemli temsilcilerinden birisi olan Albert Bandura, bireylerin birçok davranışı sosyal çevresini gözlemleyerek öğrendiğini savunmuştur. Bu kuram çerçevesinde bireylerin, çevrelerini gözlemleyerek yardımlaşma, dayanışma, sevgi gösterme gibi birçok olumlu davranışı ve şiddet, saldırganlık gibi olumsuz davranışları öğrenebileceği söylenebilir (Ayan, 2007; Bandura, 1978; Başaloğlu vd, 2017; Hökelekli, 2007; İbiloğlu, 2012). Bu nedenle ailelere yönelik yürütülecek aile eğitimi, etkili ebeveyn-çocuk iletişimi, gelişim psikolojisi, problem çözme becerileri, davranış yönetimi, sağlıklı çocuk yetiştirme ve yardım alabilecekleri kurum ve kuruluşlara dair bilgilendirici ve farkındalık artırıcı eğitimler çocuğa yönelik şiddeti önlemede önemli olabilmektedir (Başaloğlu vd., 2017;

Dereobalı vd., 2013; Hökelekli, 2007; Koçöz, 2011; MEB, 2008, 2014; Odacı, 2007; Pelendecioğlu & Bulut, 2009). Çünkü çocuk aile içerisinde öğrendiği şiddet davranışını okulunda veya mahallesinde akranlarına karşı gösterebilmektedir. Ayrıca şiddet davranışının "öğrenilebilir bir davranış" olduğundan yola çıkarak yürütülecek eğitsel çalışmaların etkili olabileceği söylenebilir (Başaloğlu vd., 2017).

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede politikaya ilişkin önerilerinin bulunmasıdır. Politika içerisinde de en fazla hukuksal alanda yapılacak düzenlemelerin gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları şiddetin toplumda yaygın olmasının politika bağlamında en önemli nedenlerinden birisinin hukuksal alandaki yaptırımların caydırıcı olmaması olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda çocuğa yönelik şiddeti önlemede hukuksal alanda yapılacak caydırıcı düzenlemelerin etkili olabileceğini düşünmektedirler. Ayrıca eğitim sistemi içerisinde yapılacak düzenlemelerin de etkili olabileceği görüşü öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir. Devletler tarafından çocuğun en yüksek yararı gözetilerek yürütülecek politikalar ve hukuksal düzenlemeler çocuğa yönelik şiddeti önlemede önemli bir boyutu oluşturabilmektedir (Dereobalı vd., 2013; Kaytez vd., 2018; Koçöz, 2011). Çünkü politikalar ve hukuksal düzenlemeler toplum üzerinde yaptırıcı bir kuvvettir.

Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede okul ve öğretmen bağlamında önerilerinin olduğu görülmüştür. Çocuğun okulla tanışmasıyla birlikte günlük yaşamının önemli bir bölümünü geçirdiği okul ortamı ve öğretmenleri, çocuğun gelişiminde önemli bir yere sahiptir (Koçtürk, 2018; Uzbaş, 2009). Bu bağlamda öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddeti önlemede okulun ve öğretmenlerin payının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Okullarda öğretmenlere yönelik yürütülecek hizmet içi eğitim programlarının ve velilerle yürütülecek eğitim programlarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede etkili olabileceğini dile getirmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin etkili iletişim becerilerine, çocuk haklarına ilişkin bilgi ve beceriye, şiddeti fark etme duyarlıklarına sahip olmalarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede etkili olabileceğini ifade etmişlerdir. Şiddetin öğrenilebilir bir boyutunun oluşundan yola çıkarak şiddeti gerçekleştirmeme ve önlemenin de öğrenilebilir olduğunu söyleyebiliriz (Ayan, 2007; Başaloğlu vd., 2017; Hökelekli, 2007; İbiloğlu, 2012; Koçöz, 2011; Koçtürk, 2018). Bu bakımdan çocukların gelişiminde önemli bir rol oynayan öğretmenlerin şiddete ilişkin bilgi, beceri ve farkındalıkları önemlidir (Baltacı & Akbulut, 2020). Milli Eğitim Bakanlığı (2008) tarafından yapılan "Şiddet Algısı Araştırması"nda öğrencilerin bir olumsuzluk ile karşılaştığında ailelerine veya öğretmenlerine başvurdukları görülmüştür. Bu açıdan öğretmenlerin şiddet davranışlarını ve etkilerini bilmesi, şiddeti fark etme becerilerine sahip olabilmeleri ve şiddeti önlemeye yönelik duyarlılığa sahip olabilmeleri çocuğa yönelik şiddeti önlemede önemli bir boyuttur (Adalı, 2002; Dereobalı vd., 2013; Koçtürk, 2018; İnandı & Yıldız, 2014; Yavuzer, 2011). Çünkü öğretmenler çocukların gelişimlerine doğrudan etki edebilecek kişilerdir (Koçtürk, 2018; Pelendecioğlu & Bulut, 2009). Ayrıca öğretmenlerin çocuğa yönelik şiddete ilişkin velilere yönelik gerçekleştirecekleri eğitimler çocuğa yönelik şiddeti önlemede önemli bir fırsat olabilmektedir (Sanderson, 2004). Araştırmada, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede okul alt boyutu içerisinde yöneticilere yönelik görüşlerinin yer almaması ilginçtir. Çünkü toplumumuzda okul yöneticileri bir otorite figürü olarak görülmekte ve şiddeti bir davranış kontrol mekanizması olarak kullanabilmektedirler (MEB, 2008). Bu açıdan okul içerisinde sadece öğretmenlere yönelik değil, yöneticilere yönelik çocuğa şiddete ilişkin bilgi, beceri ve farkındalık kazandırıcı eğitimler de önemlidir (İnandı & Yıldız, 2014). Ayrıca öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik servisine dair görüşlerinin azlığı da tartışılması gereken bir diğer durumdur. Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik servisi öğrencilerin fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimlerini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmek için kişisel, eğitsel ve mesleki anlamda hizmetler yürütmektedir (Aviles vd., 2006; Yeşilyaprak, 2016). Günümüzde okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri de daha çok koruyucu ve önleyici boyutta yürütülmektedir. Bu açıdan okul sistemi içerisinde çocuğa yönelik şiddeti önlemede okul psikolojik danışmanları önemli bir role sahiptirler (Koçtürk, 2018; Pelendecioğlu & Bulut, 2009; Uzbaş, 2009). Okulda öğrencilerle, öğretmenlerle ve yöneticilerle yürütecekleri psiko-eğitim, grup rehberliği, sınıf rehberliği ve bireysel rehberlik çalışmaları ile çocuğa yönelik şiddeti önlemede önemli bir konumda yer alabilmektedirler (Hahn vd., 2007; Tekinsav Sütçü, 2006; Uzbaş, 2009). Bu kapsamda okullarda psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin etkin olabilmesi çocuğa yönelik şiddeti önlemede önemli bir faktördür (Baltacı & Akbulut, 2020).

Araştırmanın diğer bir sonucu, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede toplum bağlamında önerilerinin olmasıdır. Toplum içerisinde de en fazla toplumdaki tüm bireylere yönelik yürütülecek farkındalık eğitimlerinin yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları toplumun tüm kesimlerinin şiddete ilişkin farkındalık kazanmalarının ve eğitim almalarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede etkili olabileceğini düşünmektedirler. Bu bağlamda uzmanların vereceği eğitimler ile toplumun tüm üyelerinin çocuğa yönelik şiddete ilişkin bilgilendirilmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca toplum ruh sağlığı desteklerinin güçlendirilmesine, şiddeti önlemeye yönelik sosyal sorumluluk projelerinin gerçekleştirilmesine ve problem çözme becerilerinin güçlendirilmesine ilişkin görüşlerin de olduğu görülmüştür. Ekolojik Kuram açısından çocuğun gelişiminde önemli bir konumda olan toplumun çocuğa yönelik şiddete ilişkin farkındalıkları önemlidir.

Bu açıdan toplumdaki tüm bireylere yönelik yürütülecek farkındalık çalışmaları ile çocuğa yönelik şiddeti önlemeye vurgu yapılmalıdır (Kaytez vd., 2018).

Araştırmada, öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede medyaya ilişkin önerilerinin olduğu görülmüştür. Bu bağlamda öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddete ilişkin farkındalık yaratıcı kamu spotlarının ve yayınların yer almasının çocuğa yönelik şiddeti önlemede etkili olabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları tarafından medya içeriklerinin şiddetten arındırılmasının da çocuğa yönelik şiddeti önlemede etkili olabileceği söylenmiştir. Medya geçmişten günümüze kadar bireylerin yaşamlarını etkilemiştir. Televizyon, gazete, dergi, sosyal medya ve bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla bireyler birçok yeni bilgi ve beceriye sahip olabilmektedir. Ancak medya araçları bazı durumlarda bireylerin yaşamlarını olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Medya araçlarında yer alan şiddet öğelerinin bireyler tarafından normal kabul edilmesi ve öğrenilmesi gerçekleşebilmektedir. Bu açıdan çocuğa yönelik şiddeti önleme boyutunun bir ayağını da medya oluşturmaktadır. Medya içeriklerinin bireylerin sağlıklı gelişimine uygun olarak düzenlenmesi önemlidir. Özellikle de çocuklara yönelik programların denetlenmesi ve düzenlenmesi çocukların sağlıklı gelişimleri açısından önem arz etmektedir. Ayrıca medya araçları ile sunulan kamu spotları ile toplumun tüm üyelerinde, çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin bir farkındalık oluşturulabilir (Kaytez vd., 2018).

Araştırmada son olarak öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemede sanat bağlamında önerilerinin olduğu görülmüştür. Öğretmen adayları çocuğa yönelik şiddeti önlemede şiddete dair farkındalık sağlayacak tiyatro ve filmlerin etkili olabileceğini ifade etmişlerdir. Sosyal öğrenme kuramında da sözü edildiği gibi özellikle küçük yaş grubu çocuklar olmak üzere tüm çocukların çizgi film kahramanlarına gerçek yaşam modellerinden daha fazla ilgi duyduğu ve dolayısıyla bu kahramanların öğrenme sürecinde daha etkili oldukları bilinmektedir (Bandura, 1978). Günümüzde televizyon programlarının, filmlerin, dizilerin, sosyal medyanın, dijital oyunların ve buna benzer platformların toplum üzerindeki güçlü etkilerinden sıklıkla söz edilmektedir. Bu bağlamda çocuğa yönelik şiddeti önleme konusunda, toplum üzerinde etki gücü yüksek, farklı platformlardan yararlanmak gerekli görülmektedir.

4.1. Sınırlılıklar ve öneriler

Bu araştırmada öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin önerileri incelenmiştir. Araştırma Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinin 6 farklı anabilim dalında öğrenim gören 97 öğretmen adayı ile sınırlıdır. Ayrıca araştırmadaki sonuçlar öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddeti önlemeye ilişkin görüşlerini belirlemek için hazırlanan "Çocuğa Şiddeti Önlemeye Yönelik Öneriler Formu"nun ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır. Buna ek olarak araştırmada nitel veri toplama araçlarından yalnızca görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu durum araştırmanın sınırlılıklarından birisini oluşturmaktadır.

Alanyazında konu ile ilgili yeterli sayıda araştırmanın bulunmadığı dikkat çekmektedir. Bu nedenle konu ile ilgili farklı çalışma grupları ile, farklı yöntemlerde yeni çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Ayrıca eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına, çocuğa yönelik şiddete ilişkin bilgi, beceri ve farkındalık kazandıracak derslerin ve eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Eğitim fakültelerinde yer alan "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersleri aracılığıyla öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddete ilişkin projeler gerçekleştirmesi desteklenebilir.

KAYNAKÇA

- Adalı, N. (2002). *10-12 yaş grubu çocuk istismarı ebeveyn ve çocuk bilgilendirme çalışması* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Akbulut, Ö. F. & Günaydın, H. (2020). Çocuğa yönelik şiddetin çocuk hakları sözleşmesi bağlamında incelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 29-40. https://sbdergi.ahievran.edu.tr/makaleler/3wtdh9_tammetin.pdf
- Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı cinsel istismarı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(2), 95-119. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115168>
- Avcı, R. (2006). *Şiddet davranışı gösteren ve göstermeyen ergenlerin ailelerinin aile işlevleri öfke ve öfke ifade tarzları açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Aviles, A. M., Anderson, T. R., & Erica R. D. (2006). Child and adolescent social-emotional development within the context of school. *Child and Adolescent Mental Health*, 11(1), 32-39. <https://doi.org/10.1111/j.1475-3588.2005.00365.x>
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 206-214.
- Baltacı, Ö. & Akbulut, Ö. F. (2020). Psikolojik danışman adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak çocuğa yönelik şiddete duyarlık. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 1025-1062.
- Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of Communication*, 28(3), 12-29. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1978.tb01621.x>
- Başoğlu, C., Lök, N. & Öncel, S. (2017). Çocukların aile içi şiddetten korunmasında ailelere yönelik girişimler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(2), 123-135. <https://doi.org/10.18863/pgy.281334>
- Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. *Annals of Child Development*, 6, 187-249.
- Bulut, S. (2008a). Okullarda görülen öğrenciden öğrenciye yönelik şiddet olaylarının bazı değişkenler açısından arşiv araştırması yöntemiyle incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 23-38. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/16648>
- Bulut, S. (2008b). Öğretmenlerden öğrenciye yönelik olan fiziksel şiddet: Nicel bir araştırma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 105-118. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/16609>
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri* (Çev. M. Bütün & S. B. Demir). Siyasal. (Orijinal çalışma 2013 yılında yayımlandı.)
- Çeçen, A. R. (2007). Çocuk cinsel istismarı: Sıklığı, etkileri ve okul temelli önleme yolları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1, 1-17. <https://core.ac.uk/download/pdf/268072105.pdf>
- Çubukçu, Z. & Dönmez, A. (2012). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okuldaki şiddet üzerine görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(40), 89-108. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/70363>
- Dereobalı, N., Karadağ, S. Ç. & Sönmez, S. (2013). Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocuk istismarı ihmali şiddet ve eğitimcilerin rolü konusundaki görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 14(1), 50-66. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/56997>
- Doğan, A. (2010). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde akran zorbalığının incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(3), 149-162. http://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_27669/cogepderg-17-149.pdf
- Dünya Sağlık Örgütü (2002). *World report on violence and health*. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf;jsessionid=3072286457F595755E97FA5D5A6DEA54?sequence=1
- English, D. J., Marshall, D. B., & Stewart, A. J. (2003). Effects of family violence on child behavior and health during early childhood. *Journal of Family Violence*, 18(1), 43-57. <https://doi.org/10.1023/A:1021453431252>
- Fantuzzo, J. W., & Mohr, W. K. (1999). Prevalence and effects of child exposure to domestic violence. *The Future of Children*, 9(3), 21-32. <https://www.jstor.org/stable/pdf/1602779.pdf>
- Gemiksiz, M., Tozoğlu, E., & Dursun, M. (2019). Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddet duyarlık düzeylerinin farklı değişkenler açısından araştırılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(66), 796-801. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3628>
- Gençtanırım, D. (2015). Ergen intiharlarının önlenmesi: Ekolojik bakış açısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 151-164. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1489310>
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D. & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137. <https://doi.org/10.5455/cap.20120408>

- Griffin, R. S., & Gross, A. M. (2004). Childhood bullying: Current empirical findings and future directions for research. *Aggression and Violent Behavior*, 9(4), 379-400. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(03\)00033-8](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(03)00033-8)
- Hahn, R., Fuqua-Whitley, D., Wethington, H., Lowy, J., Crosby, A., Fullilove, ... & Snyder, S. (2007). Effectiveness of universal school-based programs to prevent violent and aggressive behavior: A systematic review. *American Journal of Preventive Medicine*, 33(2), 114-129. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2007.04.012>
- Hamarta, E., Arslan, C. & Yılmaz, H. (2016). *Eğitim psikolojisi*. Çizgi.
- Hökelekli, H. (2007). Çocuk ve gençlerde şiddet olgusu ve önlenmesine yönelik öneriler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(14), 61-78. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/302524>
- Hyman, I., Zelikoff, W., & Clark, J. (1998). Psychological and physical abuse in the schools: A paradigm for understanding post-traumatic stress disorder in children and youth. *Journal of Traumatic Stress*, 1, 243-267. <https://doi.org/10.1007/BF00975001>
- İbiloğlu, A. (2012). Aile içi şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4, 204-222. <https://doi.org/10.5455/cap.20120413>
- İnandı, Y. & Yıldız, S. (2014). Lise okul yöneticilerinin okullarda şiddeti önleme yeterlikleri: Mersin İli örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 137-147. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/200400>
- Kara, B., Biçer, Ü. & Gökalep, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47, 140-151. http://www.cshd.org.tr/uploads/pdf_CSH_87.pdf
- Kaytez, N., Yücelyigit, S. & Kadan, G. (2018). Çocuğa yönelik istismar ve çözüm önerileri. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 18-24. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/497680>
- Koçoöz, R. (2011). “Şiddet” üzerine! *Ankara Barosu Dergisi*, 1(1), 245-254. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397822>
- Koçtürk, N. (2018). Çocuk ihmalini ve istismarını önlemede okul çalışanlarının sorumlulukları. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 38-47. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/464433>
- Korkmaz, A. (2016). Siber zorbalık: Fizikselden sanala yeni şiddet. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilgileri Fakültesi Dergisi*, 24(2), 74-85. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1505549>
- Kula, S. S. & Akbulut, Ö. F. (2020). Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik şiddete ilişkin duyarlılıkları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişki. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 917-932. <https://doi.org/10.24315/tred.658597>
- Kula, S. S., & Akbulut, Ö. F. (2021). Determination of pre-service teachers' sensitivity to violence against children. *Eurasian Journal of Educational Research*, 92, 185-210. <https://doi.org/10.14689/ejer.2021.92.10>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2013). *The constructivist credo*. LeftCoastPress.
- Lök, N., Başoğlu, C. & Öncel, S. (2016). Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri ve psikososyal desteğin önemi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 155-161. <https://doi.org/10.18863/pgy.05252>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2008). *Öğrencilerin şiddet algısı*. http://www.meb.gov.tr/earged/earged/siddet_algisi.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı (2014). *Şiddet algısı il çalıştayları raporu*. http://siddetinonlenmesi.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/17120314_1.1.4_calistay_raporlari.pdf
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Sage.
- Moylan, C. A., Herrenkohl, T. I., Sousa, C., Tajima, E. A., Herrenkohl, R. C., & Russo, M. J. (2010). The effects of child abuse and exposure to domestic violence on adolescent internalizing and externalizing behavior problems. *Journal of Family Violence*, 25(1), 53-63. <https://doi.org/10.1007/s10896-009-9269-9>
- Odacı, H. (2007). Çocuk suçları ve şiddet olayları. A. Solak (Ed.), *Okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu* içinde. Pegem.
- Öğülmüş, S. (2006). Okullarda şiddet ve alınabilecek önlemler. *Eğitime Bakış*, 2(7), 16-24. https://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/Egitime_Bakis_7_Sayi.pdf
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2006). Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4(2), 148-169. <https://doi.org/10.1177%2F1541204006286288>
- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Sage.
- Phillips, D. (2008). Troubled children: Violence and illicit sexual behaviour in Trinidad schools. *Caribbean Dialogue*, 13(1/2), 37-66. <https://journals.sta.uwi.edu/ojs/index.php/cd/article/view/230>
- Pelendecioğlu, B. & Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 49-62. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/16663>
- Pınar, T. & Pınar, G. (2012). Sağlık çalışanları ve işyerinde şiddet. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 12(3), 315-326. <https://doi.org/10.5455/pmb.1-1368188150>

- Sanderson, C. (2004). *The seduction of children: Empowering parents and teachers to protect children from child sexual abuse*. Jessica Kingsley Publishers.
- Savi Çakar, F. (2018). *Önleyici psikolojik danışma kuram ve uygulamaları*. Pegem.
- Solmuş, T. (2005). İş yaşamında travmalar: Cinsel taciz ve duygusal zorbalık/taciz (Mobbing). *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 7(2), 1-14. <http://www.isguc.org/?p=article&id=245&cilt=7&sayi=2&yil=2005>
- Şenol, D. & Mazman, İ. (2014). Çocuğa uygulanan şiddet: Türkiye özelinde sosyolojik bir yaklaşım. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(1), 11-17. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/107138>
- Şimşek, F., Ulukol, B. & Bingöler, B. (2004). Çocuk istismarına disiplin penceresinden bakış. *Adli Bilimler Dergisi*, 3(1), 47-52. <https://jurix.com.tr/article/6800>
- Şimşek, H., Gençtanırım-Kurt, D., & Kula, S. S. (2020). A School-based adjustment program based on ecological approach for immigrant students in primary schools living in Turkey. *Elementary Education Online*, 19(4), 2551-2563. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2020.764622>
- Taner, Y. & Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35, 82-86. <https://actamedica.org/index.php/actamedica/article/view/188>
- Taşar, H. (2019). Eğitimde şiddet ve şiddeti azaltma. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(2), 899-912. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.557870>
- Tekinsav Sütçü, G. S. (2006). *Ergenlerde öfke ve saldırganlığı azaltmaya yönelik bilişsel davranışçı bir müdahale programının etkililiğinin değerlendirilmesi* [Doktora tezi, Ege Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tıraşçı Y. & Gören S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 34, 70-74. <http://www.diclemedj.org/upload/sayi/54/Dicle%20Med%20J-02602.pdf>
- Tor, H. (2010). Türkiye’de çocuk işçiliğinin boyutları. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(2), 25-42. <http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewArticle/138>
- Uzbaş, A. (2009). Okul psikolojik danışmanlarının okulda saldırganlık ve şiddete yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 90-110. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/181283>
- Yanık, M. & Özmen, M. (2002). Psikiyatri polikliniğine başvuran hastalarda çocukluk çağı kötüye kullanımı/ihmal yaşantıları ile intihar, kendine fiziksel zarar verme ve dissosiyatif belirtiler arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(3), 140-146. <https://www.proquest.com/openview/682f37db3ecc6d812fa6de77ab81e00c/1?cbl=136214&pq-origsite=gscholar>
- Yavuzer, Y. (2011). Okullarda saldırganlık/şiddet: Okul ve öğretmenle ilgili risk faktörleri ve önleme stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 43-61. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/442415>
- Yeşilbaş (2016). Sağlıkta şiddete genel bakış. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 1(3), 44-54. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2016.044>
- Yeşilyaprak, B. (2016). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Nobel.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yılmaz Sarkın, S. (2012). *Çocuğa yönelik aile içi şiddetin ilköğretim 6. 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin iletişim becerileri ve özgüven düzeylerine etkisi* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yin, R. K. (2017). *Applications of case study research*. Sage Publications.
- Zainal, Z. (2007). Case study as a research method. *Jurnal Kemanusiaan*, 9, 1-7. <https://jurnalkemanusiaan.utm.my/index.php/kemanusiaan/article/view/165>

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Violence against children can be defined as harmful behaviors that negatively affect the physical, psychological, and social development of the exposed person that are applied to individuals between the ages of 0-18, who have not yet completed their development and are more sensitive than adults (Avcı, 2006; Güleç et al., 2012; Şenol & Mazman, 2014; WHO, 2002). These violent behaviors towards children can occur as physical, psychological, economical, sexual, and cyber (Taşar, 2019). Physical violence is defined as physically ill-treating the child and leading to injuries or the risk of injury as a result of physical abuse (Kara et al., 2004; Pelendecioğlu & Bulut, 2009; Pınar & Pınar, 2012; Taner & Gökler, 2004); the violence which results in the child's negative perception of self and feeling inadequate is defined as psychological violence (Tıraşçı & Gören, 2007; Yeşilbaş, 2016); the violence in the event that the child is seen as a way of financial gain, the child is forced to beg, work or left in need of money is defined as economical violence (Şenol & Mazman, 2014; Tor, 2010); the violence in the event that the child is used for sexual pleasure is defined as sexual violence (Çeçen, 2007; Solmuş, 2005); the violence when the child's information is negatively used, and the child is exposed to violence through communication technologies is defined as cyber violence (Korkmaz, 2016; Patchin & Hinduja, 2006). Although these violent situations against children differ from each other, they can negatively affect the physical, psychological, and social health of children and cause children to become carriers of violence (Savi Çakar, 2018).

The causes of violence and their effects on children are multidimensional. For this reason, the studies to be carried out to prevent violence against children are only possible by working together with different disciplines. In this context; Interdisciplinary studies are needed where healthcare professionals, lawyers, teachers, social workers, psychologists, psychological counselors, and bureaucrats work together (Çubukçu & Dönmez, 2012; Öğülmüş, 2006; Uzbay, 2009). In this study, the opinions and suggestions of pre-service teachers who will work in educational institutions among these disciplines have been the focal point because a school becomes a place where children spend a significant part of their lives (Yavuzer, 2011). Important parts of children's development take place in the school environment. In addition, the relationships that children establish with their teachers at school can shape their lives. Teachers play an important role in shaping children's lives, revealing their problems and resolving them (Aviles et al., 2006; Öğülmüş, 2006; Yeşilyaprak, 2016). In addition, teachers play a role in initiating the necessary intervention services by being aware of the violent situations experienced by children and can plan and carry out activities to prevent violence in schools (Çubukçu & Dönmez, 2012; Dereobalı et al., 2013; Yavuzer, 2011). To put it simply, teachers take an important place in the studies to be carried out to prevent violence. In this context, it is believed that the pre-service teachers' suggestions to prevent violence against children can guide practitioners, program development specialists, and policymakers.

2. METHOD

The research is in the screening model, and it is designed in the case study pattern, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 97 pre-service teachers studying at Kırşehir Ahi Evran University Faculty of Education. The data of the research is obtained by using the structured "Suggestions Form for Prevention of Violence Against Child" developed by the researchers. This form consists of two parts. In the first part, there is a personal information form that includes questions to determine pre-service teachers' characteristics. In the second part, there are open-ended questions to determine the pre-service teachers' suggestions on violence against the child. The data is obtained from the participants in writing. During the data collection, necessary explanations are made to the participants, and information is given about the study. The collection of data takes between 10-15 minutes. All participants in the research are involved in the process voluntarily. Obtained written documents are analyzed by the content analysis method. The research data are categorized through specific themes, sub-themes, and codes. It is planned to reach a meaningful whole through this coding and categorization (Yıldırım & Şimşek, 2008).

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

In the study, it is seen that pre-service teachers have suggestions mostly about family for preventing violence against children. They also suggest that awareness-raising should be provided to parents in the family. Pre-service teachers think that violence is a phenomenon that usually starts in the family. Therefore, education and informing the family in the context of parent-child communication can have an important role in preventing violence. In the second place, pre-service teachers have suggestions about policy for preventing violence against children. They also state that within the scope of the policy, the arrangements in the legal field are the most necessary. Pre-service teachers state that one of the most important reasons in the context of a policy that violence is common in society is due to the fact that sanctions in the legal field are not deterrent. In this context,

they think that deterrent regulations in the legal field can effectively prevent violence against children. In addition, the opinion that the arrangements in the education system may be effective is expressed by pre-service teachers. In the third place, pre-service teachers have suggestions about schools and teachers for preventing violence against children. The pre-service teachers emphasize that the role of school and teachers is important in preventing violence against children. They state that in-service training programs for teachers in schools and training programs with parents can effectively prevent violence against children. In fourth place, pre-service teachers have suggestions about society for preventing violence against children. They also state that awareness training should be carried out for all individuals in society. In addition, it is observed that there are suggestions on strengthening community mental health supports, social responsibility projects to prevent violence, and strengthening problem-solving skills. In fifth place, pre-service teachers have suggestions about media for preventing violence against children. In this context, pre-service teachers state that the publication of public awareness spots and publications that create awareness about violence against children can effectively prevent violence against children. In addition, pre-service teachers state that the purification of media content from violence can effectively prevent violence against children. Lastly, pre-service teachers have suggestions about art for preventing violence against children. Pre-service teachers state that theater and films providing awareness about violence can effectively prevent violence against children.

As a result of the research-, pre-service teachers' opinions regarding preventing violence against children consist mostly of concepts of family, politics, school and teacher, society, media, and art. In addition, most -pre-service teachers state that training should be provided for parents, teachers, and all members of the society to prevent violence against children. Many pre-service teachers express the opinion that deterrent legal arrangements should be realized. It is important that pre-service teachers emphasize the importance of the "education" factor in preventing violence against children. In this situation, we can say that pre-service teachers tend to get education about preventing violence against children during their university education and in their professional life and to improve themselves.

In this study, where the pre-service teachers' suggestions for preventing violence against children are examined, the opinions of the teacher candidates are included. It is thought that new studies are needed in different methods with different study groups on the subject. In addition, courses, training, and practices for pre-service teachers that will provide information, skills, and awareness about violence against children can be planned in the Faculties of Education. Through the "Community Practices" courses in the Faculties of Education, it is possible to support the pre-service teachers' to carry out projects on violence against children.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 05/06/2020

Etik değerlendirme belgesi sayı ve numarası: 78968926-755.02.06

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Araştırmada yazarlar, araştırmanın tasarlanmasından raporlaştırılmasına kadarki süreçlere eşit düzeyde (%50) katkıda bulunmuşlardır.

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, literatür taraması, veri toplama ve veri analizi, raporlaştırma.

Yazar 2: Araştırmanın tasarlanması, literatür taraması, veri toplama ve veri analizi, raporlaştırma

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırma kapsamında yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.